

FØROYA SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 45.

Lýsingaprisur fyri petittreglur: 40 øyr á 1. síðu, 30 øyr á 3. og 4. síðu

Leygardagin 18. november 1944.

Bladid verður bílagt á posthúsinum, og kostar kr. 1,50 + porto um fjórðingsárid

18. árg.

Fólkaflokkurin ræðist 2 miljónur — altso tað, ið eitt fullveldi vildi kostað.

Mangan hevur tað verið fært fram at fólkaflokkurin einki mein-ar við sínum skróli um fullveldi; tí hvussu skal ein flokkur arbeiða fyri fullveldi tá ið hann samstundis skal verja stórkapitalistarnar og sleppa teim frá at rinda meira til samfelagið?

Slíkt ber ikki til, og tað vita fólkaflokksmenn. Tað er orsøkin til, at teir ræðast alt, sum eitur tøl og bara halda seg til prikkar-nar.

Eisini skilja menn, hvi fólkaflokkurin tálga og seint er úti eftir Louis Zachariassen, tí hann var tann fyrsti, ið nevndi teirra fullveldisuppskot fyri prikkalógina: »Her eru jú teir beru prikkar, ikki tal skapte», segði Louis og tað hevði hann rætt í. Men tá svar-aðu teir gævu fólkaflokksmenn, at prikkarnir bert vóru settir fyri bils, og at tölina skulu koma skjótt.

Nú eru prikkarnir á fimta ári og eingi tøl eru komin enn.

Hvi man tað vera? Jú, prikkarnir eru so frálíkir tí við teimum kunna fólkaflokksmenn sleppa sær úr øllum knipum.

Við fátækar fiskimenn siga fólkaflokksmenn sjálvandi, at prikkarnir merkja, at ríkmenn skulu betala tað, ið fullveldið kostar; men við ríkmenn kunnu teir siga tað sama sum teir siga á opnum tingi, serliga tá ið harra Kjølbro situr og hoyrir sínar gævu vápnabroður og stórkapitalistaumbodsmenn, at alt skal verða skorið niður. Tey gomlu kunna fáa skinn at teta og liva av tí. Embætismenn, serliga lærarar, kunnu liva av fritíðararbeiði, og vit nýast kanska ikki allar hesar lærarar úti á smáum bygðum har bera fiskimenn búgva. Hvat skulu arbeiðsmanna- og fiskimannabørn læra so nógv til? Tey kunnu arbeiða, um tey ikki læra alla verðina; men til teir hagra skúlarnar har kapitalistabørnini ganga, megu vit fáa teir bestu lærararnar og tí skulu teir læst væl.

P. M. Dam hevur vist á, at okkara land má útbyggjast við havnum, vegum, ravnagani, fabrikkum og grønkast við nútímans amboðum sum fresara, traktori og so víðari. Alø hetta kostar pening. Dam nevnir í miljón og 900 tús. kr., sum vit eiga at veita til vega nú, ið hesi gulltíðir fyri at

byggja landið út og gera tað liviligt her í Føroyum.

Føroyingar hava í dag eitt avlop í peningi stórri enn nakrantíð áður, tað er 57 miljónur krónur, og tí ræður um at byggja landið út og fáa okkum skip og bátar og alt sum kann skapa arbeiði til allar hendur í Føroyum.

Men fólkaflokksmenn taka um hevd, og rópa á tingi og skriva í »Dagblaðnum» og aðrastaðni um henda ræðuliga mannin ið eitur P. M. Dam, sum vil skræða kapitalistarnar úr teirra gamla skinni, tí hann talar um 2 miljónur kr. meira í skatt. Hann er í øðrviti segði Th. Petersen á tingi, tí hvussu skulu Føroyingar hugsa um at læna rinda 2 milj. kr. meira? Ja, soleiðis talar ein fullveldismaður, sum veit, at fullveldið kostar 2 milj. kr. meira um ári umframt alt, ið tørvast fyri at byggja land okkara upp. Fatið slíkt, hvar ið kann, eg fátí tað ikki.

Ella fólkaflokksmaðurin Rasmus Rasmussen sum í millumtinganevnd er gingin við til at framseta ta áskoðan at vit megu rokna við stórum peningi fyri at útbyggja okkara fossar og fáa elektricitet til alt okkara land og heldur at í minsta lagi 300 tús. kr. megu avsetast í ár til hetta endamál. Hesin sami maður gongur nú burtur frá uppskotinum um at veita pening, og til einans at mæla teim ymisku sóknarstýrunum til at hugsa um málið — akkurát sum um tey føroysku sóknarstýrini ikki minnst til at hugsa uttan at verða mint á tilíkt av teim monnum, sum kalla seg fyri fullveldismenn og einki hava uttan prikkar at visa á.

Ella fólkaflokksmaðurin O. J. Jensen, sum stóð og talaði um, at vit í Føroyum megu royna at fáa til landið 200 fiskifer í minsta lagi. Men hvi gongur hann so móti javnaðarmannauppskotinum um at veita til vega tann pening, ið neyðugur er fyri at fáa tey neyðturvuligu fæ?

At grænka land okkara er eitt so týðningarmikið mál, at her má setast gongd á og ikki bara práta, tí ein haki ella fleiri hakar grænka ikki landið. Mjólkatrot er í Føroyum og tað gongur so hart út yvir fólkheilsuna, at vandi er fyri

at ein stórir partur av fólki okkara verður heilsuveikur og ikki arbeiðsføtur. Serliga geldur hetta tey fiskimanna- og arbeiðsmannabørnini, sum fáa litid av styrkjandi fæði.

At hava hjallin á sjónum er hættisligt. Hetta sigur eitt av okkara gomlu orðatekum, og tað vita vit, at tann inntøka, sum okkara fiskimenn fáa er sum oftast so litil, at maður ikki einans av henni kann fæða konu og børn, uttan so, at børnini verða undirernað, og tað vita vit, hvussu dýrt í slíkt verður fyri okkara samfelag. Hartí ræður tað um at fiskimenn kunnu hava eina trøð, soleiðis at teir kunnu fáa sær eina kúgv ella tvær og hartil epli, røtur og tilíkt, sum gagnligt er fyri heilsuna serliga fyri smá børn. Men at dyrka eina trøð er tungt, vita vit, og tí má samfelagið trøða til og veita stuðul til teir menn, sum vilja grænka landið.

Á tinghórdi liggur í ár mál frá »Føroya Smabrukarafelegar», ið mælir til at skaffa til landið traktor, fresara, kompressborar og luftthamarar fyri at kunna snar-dyrka landið.

Um hetta mál vórðu søgd nøkur orð við fyrstu viðgerð av málinum, men so fingi kapitalistaumbodsmenninir fjótakulda, sum so við og við gjørdist til hjartakulda og íva — »betonkilgheitir» —

P. M. Dam setti sjálvandi uppskot um at avseta 100 tús. kr. til hetta endamál eins og pening til mangt annað, ið skal gera tað liviligt her á landi. Hinir vildu

einans vísa máli í eina millumtinganevnd, men tá ið vit trøðkaðu á teir og vistu á, at tað at vísa málið í eina millumtinganevnd við ongum tveyoyra og hvaðna minni krónu, er tað sama sum at frysta málið í hel, gingu nakrir við til 25 tús. kr. Um hetta verður viðtikið er óvist enn; men tað er frøgari enn einki, og nógv frøgari enn viðv. mongum øðrum málum, sum 20 mannaveldið hevur beint fyri. Já, tíverri 5 er minni enn 20. Harum er eingin í íva.

J. H. Dambjerg.

Hendingar frá heimsbardaganum.

Í Halandi hava Onglendingar góða framgongd í einum stóralopi um Eindhoven leiðina; serstakliga við eitt langt strekki av Maas ánni er harður bardagi.

Við Aachen hava Amerikanar í einum nýggjum álopi tikið fleiri smábýir á vegnum til Köln. Tað verður nú frá London sagt, at eisini hin 9. amerikanska herdeildin er í bardaga á Vesturfrontinum. Í Lothringen er stríðið líka hart um Metz, ið er ein hin sterkasti festningur í Frankaríki; tí hava Amerikanar nú byrgt hann inni og tikið nokur av teim sterkastu »fortunum», sum verja hann, so neyvan ganga nógvir dagar, til eisini Metz er friggjerdur.

Frá Ítalíu eru ikki komin tíðindi um størvegis hendingar.

Í Jugoslavíu hevur Tito tikið fleiri býir m. a. Skopljce, sum er

„COURTIER“ KAMINOVNE

haves paa Lager i 3 Størrelser uemaille-rede og emaillede i flere Farver.

„COURTIER“ Kaminovne er Døgnbræn-dere, er meget besparende i Brug og kræver ikke specielt Brændsel.

Billige Priser.

A/S BALSLEV & CO.